

บทความนี้ จะค่อนข้างทางด้านเศรษฐกิจของประเทศเป็นหลัก และอาจเกี่ยวข้องกับเรื่องอื่นบ้าง ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องสัมพันธ์เพื่อเป็นทิศทางในการแก้ไขเศรษฐกิจของประเทศไทยในปัจจุบันหลัง COVID และอนาคตอันใกล้ ซึ่งจะต้องกล่าวถึงความเคยมาในอดีต และความเป็นไปในปัจจุบันก่อน เพื่อนำไปสู่เส้นทางที่จะไปต่อไป (ถ้าฉันทามติของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเห็นด้วย)

ประเทศไทยเริ่มมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับแรกในปี 2504 ซึ่งเป็นแผนที่เขียนไว้เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจในลักษณะของการทดแทนการนำเข้า มิได้คาดหวังว่าจะเป็นเส้นทางเศรษฐกิจ หรือจะก้าวผ่านความยากจนจนกลายเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วแต่ประการใด เป็นการมองประเทศโดยมีการเลียนแบบประเทศอื่น และแผนนี้ ก็จะเป็นการดึงคนจากภาคเกษตรสู่อุตสาหกรรม และอุตสาหกรรมนี้จะเป็นการทดแทนการนำเข้า จนการส่งเสริมนี้ส่งผลให้เราสามารถเป็นผู้ส่งออกรายใหญ่ สร้างอุตสาหกรรมต่าง ๆ มากมายในประเทศ แต่เราก็ยังวนเวียนกับการช่วยอุตสาหกรรมขนาดใหญ่อยู่ โดยคาดหวังว่าเมื่อธุรกิจขนาดใหญ่อยู่ได้ จะช่วยให้จ้างงาน

แต่ปัจจุบันธุรกิจขนาดใหญ่ของไทยมีหลักหมื่นองค์กร และมีการจ้างงานไม่น้อยกว่า 6 ล้านคน ซึ่งนับได้ประมาณ 10 % ของจำนวนประชากร แต่หากมองถึงธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เราเรียกกันว่า SME นั้น ในไทยเรามีประมาณ 3 ล้านองค์กร และมีการจ้างงานไม่น้อยกว่า 12 ล้านคน ตัวเลขนี้เริ่มเทียบกันไม่ได้หากมีการสูญเสีย หรือการล่มสลายของ SME แต่แน่นอนการช่วยเหลือ 3 ล้านองค์กร ย่อมยากกว่าการเข้าช่วยเพียงหลักหมื่นองค์กร ถ้ามองการช่วยเหลือที่เป็นลักษณะของการช่วยรายบุคคล

การเข้าใจโลก และความวุ่นวายของโลกนี้ ถ้าสังเกตให้ดีจะเห็นว่า วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในช่วงหลังนี้จะมีวิกฤตหนัก ๆ มาทุก 11-12 ปี

สังเกตจากปี 1997 ซึ่งเป็นวิกฤตการณ์ต้มยำกุ้ง เป็นผลมาจากการที่ประเทศไทยทั้งภาคเอกชน และรัฐ มีการกู้ยืมมาเกินตัว แต่สิ่งที่กระทบนั้นเป็นการกระทบสำหรับภาคธุรกิจการเงิน อสังหาริมทรัพย์ และองค์กรขนาดใหญ่ ทำให้ต้องมีการปิดตัวของสถาบันการเงินกว่า 50 แห่ง แต่ภาคเกษตร และธุรกิจขนาดกลางและย่อมเสียหายน้อยมาก จึงช่วยดูดซับแรงงานและขวัญกำลังใจของคนไทยได้เป็นอย่างดี

ในปี 2008 วิกฤต subprime เป็นเหตุการณ์ทางการเงินในสหรัฐอเมริกา ที่มีการนำสิ่งที่ไม่ดีมาห่อใหม่ แล้วบอกว่า เป็นสิ่งที่ดีเพื่อมาขายต่อ ด้วยกลไกทางการเงิน สุดท้ายสิ่งเหล่านั้นก็ไม่สามารถอยู่ได้ ก่อให้เกิดการล่ม สลายขององค์กรขนาดใหญ่ในสหรัฐอเมริกา แต่ด้วยการที่มี QE หรือ Quantitative Easing หรือที่เรียกสรวยหว่า มาตรการผ่อนคลายเชิงปริมาณ เป็นนโยบายการเงินที่นำเงินเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจ โดยรัฐบาลจะเข้าไปซื้อสินทรัพย์ของสถาบันการเงิน และให้สถาบันการเงินปล่อยกู้ให้ภาคเอกชนต่อไป เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนในประเทศมีการใช้จ่ายมากขึ้น และมีการปรับลดอัตราดอกเบี้ยลงมาก่อนจะเริ่ม QE แต่มาตรการนี้เสี่ยงต่อการเกิดสภาวะเงินเฟ้อ จากการที่มีเงินล้นเกินเข้าไปใน

ระบบ และมีผลต่อวินัยการเงินการคลังของประเทศ สำหรับประเทศไทย แทบไม่ได้รับผลกระทบมากมายแต่ประการใด สิ่งให้เห็น คือ การฟื้นตัวของตลาดการเงิน ตลาดทุน ตลาดหุ้น ฟื้นตัวอย่างรวดเร็ว

สำหรับวิกฤตการณ์ COVID -19 ในปี 2020 เป็นวิกฤตอีกรูปแบบ ที่ส่งผลกระทบต่อ SME ทั่วโลก จากการที่ต้องหยุดงานเป็นเวลาหลายเดือน รวมถึงขวัญกำลังใจที่หายไปจากการสูญเสียคนรักที่ต้องเสียชีวิตไปหลักแสนหลักล้านคน รวมถึงค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการรักษาพยาบาลอีกจำนวนหนึ่ง สำหรับธุรกิจขนาดใหญ่ก็มีผลกระทบค่อนข้างมาก เช่นเดียวกัน ทั้งจากการหยุดงาน การขนส่งสินค้าและการท่องเที่ยวถูกกระทบกระเทือน จากการห้ามเดินทางข้ามประเทศเพื่อป้องกันการแพร่ระบาด รวมถึงการเร่งปฏิริยาของเทคโนโลยีที่จะมาเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคน ที่เรียกว่า **disruption** ซึ่งประเมินกันทั่วโลกว่า วิกฤตนี้จะเลวร้ายกว่า **The Great Depression** ในปี 1929 เพราะทั้งจากโรคระบาด และการปรับเปลี่ยนตนเองให้ทันต่อเทคโนโลยี ทำให้ใครที่ไม่สามารถปรับตัวได้ ย่อมต้องสูญหายไปจากระบบ

วิกฤต **The Great Depression** เป็นวิกฤตที่เริ่มต้นจากในสหรัฐอเมริกา โดยต้นเหตุมาจากทั้งการพัฒนาเทคโนโลยีที่เร็วขึ้น ทำให้ผลผลิตของอุตสาหกรรมแบบเก่าราคาต่ำ อุปสงค์ลดลง ทำให้คนงานจำนวนมากตกงาน กำลังซื้อตกลงลงที่มีสินค้ามากขึ้น และการกระจายรายได้ที่ไม่เท่าเทียมกัน การซื้อหุ้นเก็งกำไรสูง จนถึงวันหนึ่งที่ดัชนีตลาดหุ้นร่วงอย่างรุนแรง โดยตกลงไปถึง **45 %** ภายใน **2** เดือน ผลผลิตมวลรวมของประเทศตกลง **3** เท่าตัว การว่างงานเพิ่มขึ้น **8** เท่าตัว การฟื้นตัวกลับมามีเท่าเดิมใช้เวลาถึง **7** ปี แต่ข้อดี คือ เกิดแนวคิด **Keynes** ที่ถูกนำมาใช้ในปัจจุบัน คือ ยังคงเป็นตลาดเสรี แต่รัฐเข้าไปมีบทบาทเมื่อตลาดมีความบกพร่อง โดยการใช้นโยบายทางการคลังสนับสนุน และเกิด **New Deal** ในการเพิ่มกำลังซื้อให้ประชาชน และนำเงินไปช่วยเหลือคนจน โดยการทำงานงบประมาณขาดดุล จากการเน้นการลงทุนและจ้างงานในช่วงวิกฤต แต่เมื่อเศรษฐกิจดีก็ทำงานงบประมาณเกินดุล และรัฐบาลก็จะใช้นั้นคืนส่วนที่ขาดได้ สำหรับวิกฤตครั้งนี้ในด้านตลาดทุน และตลาดการเงินนั้น ธนาคารย่อมได้รับผลกระทบอย่างหนัก ถ้าใครเดิมที่มีได้งายและมากนั้นย่อมเป็นไปได้อีกแล้ว การทำงานที่ต้องการความรวดเร็วแบบ **online** ต้องประสานกับความเชื่อใจ หรือไว้วางใจได้สำหรับผู้ใช้บริการทางการเงิน จึงเป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาอย่างหนัก ตลาดทุน จากการที่มีเงินไหลเข้ามาอย่างมากในทุกประเทศ ย่อมได้รับผลกระทบน้อยในช่วงแรก แต่เมื่อเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงไป การใช้ **robot** เข้ามาซื้อขาย ทำให้การแข่งขันรุนแรง และทำกำไรยากมากขึ้น แต่ด้วยการมีอนุพันธ์ และสินค้าใหม่ ๆ ทางการเงิน ทำให้สามารถเก็งกำไรได้ทั้งเมื่อตลาดผันผวนลง ที่เรียกว่า **ETF** หรือ **Exchange Traded Fund** เป็นกองทุนรวมดัชนีที่จดทะเบียนซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ มีนโยบายสร้างผลตอบแทนให้ใกล้เคียงกับการเคลื่อนไหวของดัชนี หรือราคาของสินทรัพย์ที่กองทุนใช้อ้างอิง แต่เมื่อถึงจุดหนึ่งที่ภาพรวมของตลาดไม่สามารถจะผันผวน คือ มีแต่ลงเป็นระยะยาว การดำเนินการก็ย่อมยากขึ้น

มาวิเคราะห์ประเทศไทย เรามีปัญหานี้คร้ວ່เรียนมายาวก่อนจะเกิดวิกฤต **COVID** นี้ โดยมีหนี้คร้ວ່เรียนเกิน **60 %** ของ **GDP** ทั้งนี้เพราะเราใช้เงินในอนาคต กว่า **50 %** มาเพื่อซื้อความสวยงาม ซื้อของใช้ที่หมดไป และหมดไปกับการ

ท่องเที่ยว ซึ่งในประเทศที่เจริญแล้ว หนี้ครัวเรือนจะไปอยู่กับบ้าน และถึงกับมีคำพูดที่ว่า เงินเดือนไว้จ่ายหนี้ OT ไว้กินใช้ ตลอดจนการออมของคนทำงานเราก่อนข้างต่ำ ไม่สามารถทนภาวะขาดงานได้เกินกว่า 2 เดือน ทั้งนี้เพราะเราไม่คุ้นเคยกับสภาวะการหางานยาก คนทำงานพร้อมที่จะลาออกจากงาน โดยคิดว่าไม่นานก็หางานใหม่ได้

สำหรับ SME ไทยนั้น กำลังเผชิญกับการแข่งขันภายในกับผู้แข่งขันรายใหญ่ ที่เคยออกไปแข่งขันในตลาดโลก แต่ปัจจุบันการแข่งขันรุนแรงมากขึ้น และเราสูญเสียความสามารถในการแข่งขัน จากแรงงานราคาถูก และคู่แข่งที่สำคัญที่ก้าวเข้ามาตั้งแต่ 1997 คือ เวียดนาม และจีน ทำให้รายใหญ่ต้องกลับเข้ามาในประเทศ และมาแข่งขันกับ SME รวมถึงวิกฤติครั้งนี้ก็ได้เป็นเฉพาะประเทศไทย เกิดทั่วโลก ทำให้กำลังซื้อส่วนใหญ่ของคนทั่วโลกต้องตกลงแน่นอน การหวังการท่องเที่ยวทั้งจากต่างประเทศให้เหมือนเดิมย่อมเป็นไปได้ยาก

สถานการณ์การคลังของประเทศ เรายังถือว่าค่อนข้างดี คือไม่ต้องกลับไปพึ่ง IMF เหมือนกับในช่วงปี 1997 โดยเรายังมีเงินในคลังกว่า 200,000 ล้านบาท และภาระหนี้สาธารณะเรายังไม่เท่ากับสหรัฐอเมริกา หรือญี่ปุ่น ที่มีเกิน 100 % ของ GDP ไปแล้ว แต่อย่างไรก็ตาม การอุดหนุนของประเทศนั้นยังพึ่งพิงกับการส่งออกและการท่องเที่ยวถึง 70 % ของ GDP ซึ่งเมื่อเทียบกับญี่ปุ่นกับจีน แล้ว การส่งออกมีไม่เกิน 20 % ของ GDP เราจึงควรเน้นการจับจ่ายภายในประเทศให้มากขึ้นไหม และจะอย่างไร

ประเทศไทย การจะช่วยเหลือภาคธุรกิจจริง ๆ ที่นอกเหนือจากธุรกิจการเงินนั้น ได้มีการเตรียมการมาระดับหนึ่ง โดยมีการตั้งงบประมาณ 400,000 ล้านบาทเพื่อเข้ามาช่วยเหลือผู้ประกอบการ รวมถึงการให้กู้ยืมเงินจากธนาคารออมสิน ในอัตราดอกเบี้ยต่ำแก่ธนาคารพาณิชย์ เพื่อไปปล่อยต่อให้กับผู้ประกอบการในช่วงเวลา 2 ปี ซึ่งโดยหลักการแล้วเป็นการดำเนินการที่ดี แต่ในแนวทางการปฏิบัตินั้น ผู้เขียนไม่สามารถวิพากษ์ได้ แต่ขอคิดด้วยคน ด้วยการตั้งคำถามหลาย ๆ คำถามว่า ประเทศไทย จะไปทางไหนดี ขอต่อในตอนที่ 2